Comisia Europeană

Jean Monnet: forța unificatoare aflată la originea Uniunii Europene

Jean Monnet 1888 - 1979

Consilier pe probleme economice şi om politic francez, Jean Monnet şi-a dedicat viața cauzei integrării europene. A fost sursa de inspirație a planului Schuman, care prevedea unificarea industriei grele a Europei occidentale

Monnet provenea din regiunea franceză Cognac. După terminarea studiilor, la vârsta de 16 ani, a călătorit în întreaga lume datorită profesiei sale de distribuitor de coniac şi, ulterior, de bancher. În timpul celor două războaie mondiale, a ocupat poziții înalte în domeniul producției industriale, în Franța şi în Regatul Unit.

În calitate de prim consilier al guvernului fracez, a fost omul care a inspirat faimoasa „Declarație Schuman", pronunțată la 9 mai 1950. Aceasta a condus la crearea Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului (CECO), considerată a fi l originea Uniunii Europene de astăzi. Între 1952 şi 1955, a fost primul preşedinte al comitetului executiv al CECO.

Primii ani de viață

Jean Omer Marie Gabriel Monnet s-a născut la 9 noiembrie 1888, în oraşul Cognac din Franța. După terminarea studiilor, la vârsta de 16 ani, tatăl său l-a trimis la Londra pentru a lucra într-o întreprindere a familiei, care se ocupa cu comercializarea coniacului, după ce și-a dat seama că fiul său are abilități interpersonale extraordinare, adecvate pentru o carieră în afaceri internaționale. Într-adevăr, începând cu această experiență timpurie, Monnet a călătorit în întreaga lume, ca om de afaceri respectat şi de succes.

Primul Război Mondial

Cererea sa de înrolare în armată a fost refuzată pe motive de sănătate, în 1914. Pentru a putea să-și servească țara altfel, Monnet a contactat guvernul francez, înaintându-i o propunere privind o mai bună coordonare a proviziilor de război cu Marea Britanie. Propunerea a fost aprobată, iar preşedintele francez l-a desemnat intermediar economic între Franța şi aliații săi.

După ce a dat dovadă de aptitudini profesionale deosebite în timpul războiului, la vârsta de 31 de ani a fost numit Secretar General Adjunct al Ligii Națiunilor la înființarea acesteia, în 1919. S-a întors în Cognac în anul 1923, după moartea tatălui său şi a relansat afacerea de familie aflată în declin. În următorii ani, datorită experienței acumulate în domeniul finanțelor internaționale, s-a implicat îndeaproape și în reorganizarea finanțelor naționale din mai multe țări est-europene, precum România şi Polonia. În plus, a consiliat guvernul chinez, a ajutat la reorganizarea rețelei de cale ferată din China şi a ajutat la înființarea unei bănci în San Francisco.

Al Doilea Război Mondial

La începutul celui de-al Doilea Război Mondial, Monnet și-a oferit din nou serviciile țării sale, devenind preşedintele unui comitet franco-britanic înființat pentru a coordona capacitățile

de producție ale celor două țări. I-a convins pe cei doi lideri ai Marii Britanii și Franței, Winston Churchill și Charles de Gaulle, să formeze o uniune politică între cele două țări pentru a lupta împotriva nazismului, dar planul a eșuat în ultimul moment.

Planul Monnet

Ulterior, Monnet a lucrat pentru guvernul britanic, care l-a trimis în Statele Unite pentru a supraveghea achiziționarea de provizii de război. Impresionându-l pe președintele american Roosevelt, în scurt timp a devenit unul dintre consilierii săi de încredere și i-a cerut să extindă capacitatea de producție de echipament militar a Statelor Unite, încă înainte de intrarea în război a SUA.

În 1943, Monnet a devenit membru al Comitetului Francez de Eliberare Națională, adevăratul guvern francez în exil la Alger. Atunci și-a exprimat în mod clar, pentru prima dată, viziunea privind o uniune a Europei prin care să se recâștige și să se mențină pacea. În timpul unei reuniuni a acestui comitet, la 5 august 1943, Monnet a declarat: „Nu va exista pace în Europa, dacă statele sunt reconstituite pe baza suveranității naționale... Țările din Europa sunt prea mici pentru a le putea garanta popoarelor lor prosperitatea și dezvoltarea socială necesare. Statele europene trebuie să se constituie într-o federație ...". În 1944, și-a asumat răspunderea pentru planul național de modernizare și dezvoltare care viza revigorarea economiei franceze și reconstrucția țării după război.

© Uniunea Europeană

Jean Monnet inaugurează prima producție de fontă în cadrul Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului.

Declarația Schuman

Cu toate acestea, după ce planul său a fost acceptat și executat, a început să-și dea seama că reconstrucția și integrarea europeană nu se conturează în ritmul în care și-ar fi dorit și în modul pe care îl considera optim. În condițiile unor presiuni internaționale în creștere, Monnet a recunoscut că era timpul să ia măsuri reale în vederea unificării europene și astfel, alături de echipa sa, a început să lucreze la conceptul de Comunitate Europeană. La 9 mai 1950, Robert Schuman, ministrul francez al afacerilor externe, a rostit așa-numita „Declarație Schuman" în numele guvernului francez. Această declarație, inițiată și pregătită de către Monnet, propunea plasarea întregii producții germano-franceze de cărbune și oțel sub o Înaltă Autoritate. S-a pornit de la ideea că, odată făcut acest pas de către cele mai puternice două țări de pe continent, războaiele vor putea fi prevenite în viitor. Primind un răspuns favorabil din partea guvernelor din Germania, Italia, Țările de Jos, Belgia și Luxemburg, această declarație a pus bazele Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, predecesoarea Comunității Economice Europene și ulterior a Uniunii Europene.

După ce crearea unei Comunități Europene de Apărare a eșuat în 1954, Monnet a fondat „Comitetul de Acțiune pentru Statele Unite ale Europei". Comitetul a fost înființat pentru a revigora spiritul integrării europene și s-a aflat la originea multor progrese făcute în direcția integrării europene, printre care se numără crearea pieței comune, a sistemului monetar european, a summiturilor Consiliului European și organizarea de alegeri prin vot universal pentru Parlamentul European.

În ciuda faptului că și-a încheiat educația formală la vârsta de 16 ani, Jean Monnet a îndeplinit roluri diverse: om de afaceri internațional, bancher, diplomat și politician. Cu toate acestea, nu a fost niciodată ales într-o funcție publică și, prin urmare, nu a avut niciodată puterea politică necesară pentru a-și pune în aplicare punctele de vedere. Doar prin capacitatea sa de argumentare și convingere i-a determinat pe liderii europeni să lucreze în interes comun, făcându-i să înțeleagă beneficiile cooperării.